

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Prispevajte za volivni fond

DEMOKRATIČNE FRONTE
DELOVNEGA LJUDSTVA

LETNIK IV

DUNAJ, V SOBOTO, 1. X. 1949

ŠTEV. 67 (252)

Proglas Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške

Naša pot je v Demokratični fronti delovnega ljudstva

Tovariši in tovarišice! Borci in borke proti fašizmu!

Pred nami so volitve. Pred sedmi leti smo stali pred veliko in težko nalogo: uničiti fašističnega sovražnika in osvoboditi slovenski narod na Koroškem. To svojo zgodovinsko nalogo in dolžnost smo zmagovito izpolnili. V tej težki zgodovinski preizkušnji smo zgubili nepregledno vrsto najboljših tovarišev in tovarišic, ki jih nikoli ne bomo pozabili, najmanj pa takrat, kadar gre za zmago pravice in resnice nad krivico in lažjo.

Partizani in partizanke!

Spomnimo se, da smo bili mi prvi, ki smo spoznali pravi obraz fašizma, resnični obraz nemškega imperiazma, ki nas je zatiral in nas še danes zatira kot Slovence in izkorišča kot delovne ljudi. Spomnimo se junških borcev, ki počivajo v skupnem grobu v št. Rupertu pri Velikovu, v Železni Kapli, v Borovljah, v Svečah, v št. Lenartu pri sedmih studencih v Medgorjah, v Vrbi ob Vrbskem jezeru, ki počivajo širom Slovenske Koroške.

Vprašajmo se, kje so bili takrat tisti, ki imajo danes v volivnem boju polna usta demokratičnih fraz in se odevajo v plašč slovenstva in krščanstva, ko smo mi partizani vodili težko in krvavo borbo proti nečloveškemu fašizmu? Takrat so mirno sedeli v državnih službah ali pri nemški „Lufthansa“ občudovali silo nacističnega rajha; takrat so zgubili upanje v moč in odpornost našega človeka in brez oklevanja svetovali, da se sprijaznimo z mislijo naše narodne smrti.

Pokažimo s tem, da bomo 9. oktobra dali svoj glas Demokratični fronti delovnega ljudstva, stranki, ki črpa svojo moč prav iz te naše pravične borbe, da se zavedamo svoje politične zrelosti, da se zavedamo, da smo iz zadnje vojne izšli kot zmagovalci.

Sovražniki demokracije, napredka in enakopravnosti narodov so se združili v enotno fronto proti nam in proti delovnemu ljudstvu sploh. Z lepimi besedami in praznimi obljubami spet poskušajo slepiti, varati in mamiti naše zavedno ljudstvo. Zato pozivamo vse Slovence in vse ljudstvo na Koroškem, naj ne voli strank, ki so ga varale, ga varajo in ga bodo varale tudi v bodoče, temveč naj da svoj glas Demokratični fronti delovnega ljudstva, ki je stranka vseh delovnih ljudi.

Partizani smo lahko ponosni na to, da smo bili baš mi tisti, ki smo ustvarjali enotnost slovenskega naroda in jo tudi dejansko ustvarili. Ko smo se borili in tolkli fašizem, smo v interesu enotnosti slovenskega naroda pisali tudi nekdanjim voditeljem koroških Slovencev in jih vabili, naj tudi oni podprejo našo pravično borbo. **Toda gospodje nam niso niti odgovorili, še manj pa so se našemu klicu, ki je bil hkrati klic in poziv na smrt obsojenega slovenskega naroda, odzvali.**

Ali bomo dopustili, da bodo ti ljudje ponovno sklepali na račun naroda kompromise s sovražnikom, kot so to delali od leta 1934 naprej? Ne! Tega ne bomo in ne moremo dopustiti! Kot smo se za časa narodno-

osvobodilne borbe borili proti beli gardi, ki se je povezala z SS-ovci in gestapovci in nam zasadila nož v hrbet, tako se bomo borili tudi proti ljudem, ki izkoriščujoč pariško kupčijo povezani z našimi najhujšimi sovražniki in v njihovi službi hočejo razbiti našo enotnost in s tem zmanjšati našo odpornost. Kdaj se je rodil tako imenovani „Narodni svet koroških Slovencev“, za časa vojne ali za časa borbe slovenskega naroda na Koroškem za združitev z matičnim narodom? Ne! Rodil se je takrat, ko so v Parizu prodali kri in grobove naših padlih borcev, junških partizanov. Kje so bili iniciatorji „Narodnega sveta“ in „Krščanske ljudske stranke“ takrat, ko je na Koroškem besnel železni teror SS-ovskih in gestapovskih tolpe? Kje so bili takrat, ko so nacistični krvniki izseljevali, morili, obežali in obglavljali koroške Slovence in poži-

gali njihove domove? Kje so stali, ko so veliki odločali o naši usodi in se je bilo vsem nevarnostim navkljub brezkompromisno treba izjaviti za slovenstvo? Ostali so lepo v ozadju, sprejemali plače in se dobro imeli.

In tem ljudem naj danes zaupamo, jim damo svoje glasove? Ne! **Naša pot je začrtana in ta pot je edino v Demokratični fronti delovnega ljudstva!**

Partizani in partizanke!

Vsi se še spominjamo, kako so se za časa narodnoosvobodilne borbe na Koroškem SS-ovci in gestapovci oblačili v partizanske uniforme, da bi slepili naše kmete in delavce, ali pa da bi na račun partizanov pri naših ljudeh kradli in ropali in s tem poskušali diskreditirati našo narodnoosvobodilno vojsko. In danes? Mar se ne godi isto? Mar ne

delajo isto ljudje, ki so oblečeni v narodno in versko obleko prišli na plan pod firmo „Krščanska ljudska stranka“, da bi varali in zapeljali naše pošteno ljudstvo v tabor smrtne- ga sovražnika slovenskih kmetov in delavcev in koroških Slovencev sploh, v izkoriščevalsko OeVP.

Tovariši in tovarišice!
Partizani in partizanke!

Tudi informbirojevskim razbijanjem in klevetnikom v KPA povejmo svoje. Povejmo jim: „**Mi, koroški partizani, smo z dejanji dokazali našo predanost in pravilno smer in sicer takrat, ko smo krvaveli v borbi proti nacistični Nemčiji, medtem ko so oni na varnem oportunistično in filozofsko reševali „revolucionarna vprašanja“.**

Partizani Slovenske Koroške ostanemo, kar smo in smo vedno bili: Odločni in brezkompromisni borci za pravice in svobodo slovenskega naroda na Koroškem, borci za boljše in lepše življenje vseh delovnih ljudi!

Zato bomo 9. oktobra vsi dali svoj glas Demokratični fronti delovnega ljudstva.

Z nami so kupčevali in danes spet barantajo

Ta zločin se nikdar več ne sme ponoviti!

Kljub ostrim besedam s prižnice, ki jih nikakor ni narekovala skrb za izgubljene ovčice, še manj pa krščanska ljubezen, se je po sv. maši zbralo zadnje nedeljo v Hodišah lepo število domačinov na javnem zborovanju Demokratične fronte delovnega ljudstva, da slišijo resnico o njenem programu in njenih ciljih, o njenih sovražnikih in klevetah proti njej. Prišli so v prvi vrsti naši zavedni, neomajni stari borci, prišli so izseljenci in vsi, ki se v letih strahote niso zbal podpirati naše narodnoosvobodilne borbe. Vsi ti so z zanimanjem spremljali izvajanja govornika dr. Francija Zwitterja, ki je med drugim dejal:

Naši narodni pa tudi strankarski nasprotniki nas imenujejo naslednike OF. Mislim, da uganiti to ni bila posebna umetnost, toda če mislijo, da nas to boli ali v očeh našega poštenega ljudstva obremenjuje, se bridko motijo. S ponosom se priznavamo Narodno osvobodilni borbi vsega slovenskega ljudstva, posebno pa nas koroških Slovencev, ker za nas zgodovina ni prenehala leta 1938, temveč je prav doba po njem najbolj krvavo posegla v naše narodno življenje in hkrati predstavlja najbolj veličasten čas naše zgodovine. Za nas ta doba, ko smo trpeli po izseljeniških taboriških in KZ-tih, ko so dajali naši partizani tisoče žrtev za svobodo slovenskega ljudstva, ni „zabloda“ ali „zagata“, temveč doba, ki je naše ljudstvo prekalila v borbi in trpljenju, da je dobilo spet vero v svoje lastne sile in v moč narodne skupnosti in enotnosti. Zato ne moremo razumeti, kako morejo ljudje, ki se hočejo vsaj na zunaj tudi še igrati Slovence, pljuniti na vse krvave žrtve, na vse dolgo in vztrajno prizadevanje našega ljudstva za svobodo in govoriti o „legendah okoli zablode“.

V resnici pa so „legende“ vse fraze o pravicah, ki jih bomo baje dobili, če bo zmagala OeVP, kateri hočejo naši „realni“ politiki zabarantati naše glasove s pomočjo tako imenovane „Krščanske ljudske (Nadaljevanje na 2. strani)

Voz, ki pelje v boljšo bodočnost koroških Slovencev, ne nosi firme OeVP

Na dobro obiskanem volivnem zborovanju Demokratične fronte delovnega ljudstva v nedeljo, dne 25. septembra v Št. Ilju je govoril prvi kandidat dr. Mirt Zwitter.

Uvodoma je nakazal nastanek Demokratične fronte delovnega ljudstva in dejal, da ne tajimo, da nadaljujemo borbo koroških Slovencev za pravico in enakopravnost, ki jo je za časa narodnoosvobodilne borbe vodila Osvobodilna fronta. Nadaljevanje borbe za pravico in enakopravnost koroških Slovencev pa nam narekuje še posebno današnji položaj, ker ne poznamo druge stranke, ki bi v resnici zastopala naše interese in samo naše.

Vabili smo in pozivamo še nadalje na skupnost vseh koroških Slovencev. Toda ta poziv so nekateri smatrali za izraz šibkosti in so odgovorili neodgovorno in nespametno. Mi nikakor nočemo siliti vse pod en klobuk, **skupnost vseh koroških Slovencev pa smatramo danes v narodnih vprašanjih za nujnost, posebno še pri oktobrskih volitvah.**

Volitve nam v naši borbi lahko pomagajo in mnogo koristijo, zato, smo se odločili, da gremo na volitve. Po vseh bridkih izkušnjah pa ne vidimo avstrijske stranke, s katero bi se v korist koroških Slovencev lahko povezali.

OeVP je že ponovno vladala in nam vendar nikoli ni dala niti najosnovnejših pravic. Prodala jih je že prej in posebno leta 1930 kot Krščansko-socialna stranka. Od leta 1933 do 1938 je pod imenom „Vaterlaendische Front“ imela diktaturo v Avstriji, pa nas je vendar izročila v zatiranje nacistom! Po maju 1945 pa je ta stranka zbirališče in centrala najstrupenejšega sovražstva do koroških Slovencev.

SPOe je svoječasno vodila do koroških Slovencev objektivno politiko. V vseh odločilnih in važnih vprašanjih pa ji je le bilo važnejše sodelovanje z velenemškimi šovinisti. Posebno je to dokazala pri predlogu za kulturno avtonomijo koroških Slovencev leta 1927. Po razpadu nacizma pa je prav gospod Piesch razpuščal našo Zvezo slovenskih izseljencev, nas napodil s podivjano policijo, na dan izseljencev v Celovcu kot nam je gospod Wedenig grozil s „koroškimi pestmi“. „Die Neue Zeit“ je včasih celo nadkrilila hujšakaške članke g. Karischa in OeVP-jevskega glasila „Volkszeitung“.

KPOe v dobi pred 1945. letom kot odločujoča stranka ni igrala vidnejše vloge. Po svoječasni prepovedi OF, ki zaradi tega ni mogla iti na volišče smo jo pri volitvah leta 1945. podprli, ker smo zaupali, da bo uresničila svoj program v našem nacionalnem vprašanju pravično in na novi podlagi. V tem pa smo bili žal vsi globoko razočarani. V zadnjih mesecih pa je vodstvo KPOe prešlo celo v najgnusnejše izpade proti koroškim Slovincem, njihovemu vodstvu in njihovim organizacijam in izgleda, da vidi v nas edine in najhujše sovražnike, da kar dnevno bruhajo z najostudnejšimi izpadi.

V vseh teh strankah pa poznamo poštene ljudi, resnične demokrate, ki jih vabimo, da podprejo našo pravično politiko in naše pravične zahteve.

Zato, ker se v interesu koroških Slovencev ne moremo povezati z nobeno od navedenih strank in tudi ne z nobeno drugo stranko ali politično skupino, ki na Koroškem poleg navedenih treh kandidirajo, gremo odločno sami na volišče.

Nekateri so glede političnega dela in nalog koroških Slovencev drugega mnenja in pravijo, da smo zavozili. Sicer pa bi v tem primeru zadela krivda tudi njih, saj so bili po večini in celo visoki funkcionarji v naših vrstah,

tako gg. dr. Tischler, Vinko Zwitter, Adolf Picej in Janko Urank. Mi jim privoščimo, da nas vse s „polštanim brzovlakom“, brez borbe, brez žrtev in naporov zapeljejo v lepšo bodočnost, „v svet brez sovražstva, v svet ljubezni miru in veselja“.

Eno pa tem gospodom kljub njihovi samohvalni slavi in naglašenim izkušnjam povemo: **Voz, ki pelje v lepšo bodočnost koroških Slovencev, ne nosi firme OeVP!** Dokler bodo Figli, Gruberji, Schumyji, Karischi, Moesslacherji, Steinacherji in inž. Mayerhoferji v njem vlakovodje in konduktarji, ne more voditi v lepšo bodočnost našega ljudstva! **Mi v to vozilo ne bomo vstopili** pa naj je še tako „krščansko“ ovenčano in pobarvano. Vsak otrok prepozna, da gre za ponižni slovenski repak šovinistično-nemške OeVP, v kateri kar mrgoli bivših nacistov!

Z nami so kupčevali in danes spet barantajo

(Nadaljevanje s 4. strani)
stranke“. Ni prvič v zgodovini, da ti krmarji barantajo z našo usodo. Čim so se pojavili s pomočjo svojih vplivnih prijateljev na Koroškem in so pod krinko „čistega“ slovenstva dobili vpliv na naše narodno življenje, so takoj začeli s svojo kompromisarsko politiko. Treba je enkrat posvetiti tudi v to tako hvalisano legendo njihovega narodnega delovanja in jim odvzeti nimb samo in samo narodnega prizadevanja.

Pri volitvah leta 1930 so prvič uspeli, da je naše ljudstvo dalo svoje glasove v zaupanju na njena baje krščanska in s tem pravična načela Krščanski socialni stranki. Kaj je bilo končni uspeh? Krščanska socialna stranka se je, ko so jo napadali šovinisti, naših glasov otepala, češ, katera stranka bi se branila ponujenih in podarjenih ji glasov, brez da bi bila prisiljena za nje napraviti protiusluge. In protiusluge ni napravila prav nobene: nasprotno se je, kadar koli je šlo za naše pravice, vedno združila z najhujšimi našimi nasprotniki v velikonemški in Landbundovski stranki in pridno z njimi marširala proti nam.

In kakšni so bili uspehi in rezultati naše povezave s „Vaterlaendische Front“? To, da „Koroški Slovenec“ ni smel več pisati samo slovenskih krajevih označb; to, da so bili Slovenski prosvetni zvezi prepovedani jezikovni tečaji; to, da pevski zbori iz Slovenije niso smeli gostovati na naši zemlji; to, da so poverili pogajanja za nereso mišljenje rešitev slovenskega vprašanja na

Kakor zapiha veter od zgoraj

Demokratična fronta delovnega ljudstva je izdelala in dala javnosti v presojo zahteve o nacionalni enakopravnosti in demokratičnih svoboščinah koroških Slovencev, katere je poslala namestnikom zunanjih ministrov v Londonu.

Baje je tudi Narodni svet izdelal program, ki menda vsebuje manjšinske pravice.

Obe dve skupini sta torej izdelali načrt, ki se tiče samo in izključno našega naroda in njegovih pravic. Dve skupini in en sam cilj. Zakaj ne bi bilo mogoče na temelju skupnega cilja najti skupno pot, ustvariti skupno fronto.

Demokratična fronta delovnega ljudstva je izdala proglas k enotnosti, strnjivosti, slogi, proglas za skupno fronto. Narodni svet je molčal.

Demokratična fronta delovnega ljudstva je pristopila k razgovorom s predstavniki Narodnega sveta in se trudila, da bi se našla skupna pot, ki naj očuva in varuje naš narod in

Naše ljudstvo pa se ne da več zlahka preslepiti

Zato so si izbrali krinko. Pravijo, da se borijo za krščanstvo, za krščansko šolo, za krščanski zakon in družino! To je brezprimerno hinavstvo in prazna fraza. Mar niso naše šole — šole v Avstriji — krščanske? Saj vendar že štiri leta vodi šolsko ministrstvo OeVP-jevcev Hurdes, in odloča v državi doslej OeVP-jevska večina! Ali mar ne molijo naši otroci v šoli? Samo, da molijo nemško, kljub temu, da jih je slovenska mati učila Očenaša! In dalje: „borijo“ se za krščanski zakon, kakor beremo v njihovem lepaku; svojega programa še do danes niso objavili in ga ljudstvo ne pozna. Vsi pa vemo, da naše ljudstvo mnogo bolj spoštuje krščanski zakon kot OeVP-jevski mandatorji in funkcionarji. Poleg tega pa bi bila „krščanska“ OeVP civilni zakon lahko odpravila, saj ima

Koroškem našemu poznejšemu krvniku Maier-Kaibitschu; to, da so na vse načine podpirali Kaibitscheve „Heimatkreise“ in njihovo germanizacijo! Kaj so torej v resnici bili uspehi kompromisarske politike teh naših „realnih“ krmarjev? Par lepih fraz, ki jih je podal „katoliški“ diktator Schuschnigg, je podal leta 1938 tudi Maier-Kaibitsch! Taka in nič drugačna je legenda njihovega dolgoletnega truda! Zato naše ljudstvo tudi ne bo več nasledilo še tako vzvišenim frazom in vznešenim besedam, ki so mu do dobra znane iz „Koroškega Slovenca“ in jih sedaj ponavlja „Naš tednik“. Preveč so mu znana prorokovanja in modrovanja idejnega usmerjevalca te kompromisarske politike tudi iz časa nacistične dobe, ko je poveljeval kar do nebes svojega „Vzor-voditelja“, med katerim in njim je bila le ta razlika, „da je Fuehrer vladal 80 milijonov ljudi, on 80 tisoč“. Naši izseljenci tudi še niso pozabili navesela tega majhnega Fuehrerja, ko jim je govoril na Hesselbergu, da se naj pač sprijaznijo s svojim stanjem in pokorijo nacistom.

In ko je govornik pokazal na letak, češ „Vsi smo trpeli!“ in „Z nami so kupčevali!“ in naglasil: „Vprašam vas, izseljenci in izseljenke, ali ni morda vsekakor malo razlike med trpljenjem progona z doma in življenja v izseljeništvu in „trpljenjem“ sodelovanja pri izselitvi — je prišlo do burnih izrazov okorbenja nad svetohlinskimi zasrkbljenici nad našo bodočo usodo. Da „z nami so kupčevali!“ in danes

njegov nadaljnji razvoj, Narodni svet je molčal.

Demokratična fronta je dosegla, da se je vršil sestanek njenih vodilnih članov s predstavniki Narodnega sveta. Narodni svet je ponujeno roko grobo in žaljivo odbil.

Tedaj je spregovorilo ljudstvo. Vse slovensko ljudstvo na Koroškem je povsod in vedno glasneje zahtevalo enotnost in vedno znova enotnost.

Demokratična fronta delovnega ljudstva je to zahtevo pozdravljala, Narodni svet je molčal.

In ker je bila zahteva ljudstva iz dneva v dan močnejša, je Narodni svet vendarle spregovoril. Toda ne več kot „Narodni svet“, ampak kot „Krščanska ljudska stranka“.

Kako naj bi bil to „Narodni“ svet ki zastopa koristi slovenskega naroda na Koroškem, ki pa noče enotnosti tega naroda. Kako naj bi bil to „Narodni svet“, ki se namesto, da bi zastopal koristi slovenskega naroda, pogaja in ponuja slovenske glave (Nadaljevanje na 6. strani)

zadnja štiri leta v Avstriji vso oblast v rokah! Zato, je „borba za krščanski zakon“ hinavščina in prazna fraza! Prav tako prazna fraza je stavek v njihovem plakatu: Vsi za enakopravnost obeh narodov“, kajti nihče na svetu ne more trditi, da nemško govoreče prebivalstvo na Koroškem ni enakopravno, da nima vseh svojih pravic! Pri tem pa je treba ugotoviti še to: Dočim imajo vse ostalo napisano v svojem plakatu z velikimi debelimi črkami, so napisali stavek o enakopravnosti le z malimi, ki se skoraj ne vidijo. Očitno zato, da se ne bi zamerili svojim OeVP-jevskim naredbodajalcem.

Takšni so torej cilji „Krščanske ljudske stranke“, ki je vse prej kot slovenska. Zato je tudi jasno, da noben pošten koroški Slovenec ne more voliti te „s krščanstvom“ prepleškane OeVP s slovensko označbo.

„Za nas, ki nam v resnici gre za dobrobit slovenskega naroda na Koroškem“, je zaključil tov. Mirt Zwitter, „je po vsem tem jasno, da bomo 9. oktobra zaupali svoje glasove samo Demokratični fronti delovnega ljudstva“.

ponovno barantajo z nami. Pri tem pa jih ni sram pridigati o „kričah, neznačajnejših, nepoštenih, nekataloških in plačancih“. Nimamo v našem besedniku takih izrazov in ne bi rad nadaljeval ob teh ugotovitvah s primerjanjem ene in druge strani: S primerjanjem trpljenja v partizanih in trpljenja v šoli ali „Lufthansi“, s poštenostjo enih in nepoštenostjo drugih, s katoličanstvom „Krščanske ljudske stranke“ in nekataloškim Demokratične fronte delovnega ljudstva. Posebno zadnje ne bi hotel primerjati, ker sem prepričan, da bi primerjava odločila v naš prid, da ne bi „Krščanski ljudski stranki“ prišlo na pomoč edino orožje in edini volivni program, ki ga imajo — dekret svetega oficija iz Rima. Saj ste prav danes slišali s prižnice prekletstvo Demokratične fronte delovnega ljudstva in njenih kandidatov. Ali res verujete, da je OeVP edino zveljavna stranka in da bodo pogubljeni tisti, ki se ne morejo sprijazniti z mislijo, da bi oddali svoj glas tej stranki, ki kandidira in ima za prišaste ljudi, ki so vse prej kot naši prijatelji. Prepričan sem, da nikakor ni in ne more biti v korist cerkve, da je sedaj tudi de jure izključila koroške Slovence kakor jih je de facto že zdavnaj. Ta slednji akt je samo potrdilo dejanske ekskomunikacije, kakor smo jo doživeli ob priliki odklonitve naše zadušnice za žrtve naših izseljencev in prepovedi blagoslovitve partizanskih spomenikov in ob številnih drugih priložnostih. Še bolj značilno za nas pa je, da je Demokratična fronta delovnega ljudstva edina stranka, ki jo izrecno imenuje knezoškofijski ordinariat v svojih navodilih duhovnikom, pa čeprav v našem programu nimamo marksistične ideologije in niti enega kandidata organiziranega komunista. Mi smo imenovani, ni pa imenovana socialistična stranka, ki se javno prizna marksizmu in ki javno izjavlja, da ji je „vera privatna zadeva“. Iz vsega tega je jasno, da gre pri interpretaciji dekreta svetega oficija po celovškem ordinariatu za čisto navaden volivni manevar, za zlorabljanje vere v korist še vse manj krščanske OeVP in njenega podrepka „Krščanske ljudske stranke“. Igra, ki se tu igra, je v resnici nevarna igra in „Krščanska ljudska stranka“, ki toliko pridiga o medsebojni ljubezni, o dobri sosesčini, o miru in dobrih odnosih na vaši, bo predvsem nosila odgovornost za nemir in sovražstvo, ki bo prav vsled tega nastal po naših vaseh in sosesčinah. Mi bomo vsem intrigam in spletkam navkljub ustvarjali in gradili našo narodno enotnost in brez izjeme dne 9. oktobra 1949 dali naše glasove Demokratični fronti delovnega ljudstva.

GOSPOD GOMZA

(Odlomek)

Od Lendave se vrstijo ob osem kilometrov dolgi cesti zadnje slovenske vasi Centiba Dolina, Pince. Tik za Pincami je preko ceste spuščena trobojna zapora. Ob cesti je bila karavla — tu je naša meja z Madžarsko.

To ozemlje, nekdanja last madžarskega grofa, je izrazito poplavno ozemlje, ki so ga po večkrat na leto zalile vode Mure in Lendave. Tu je nastala kolonija Primorcev agrarnih interesentov. Na izžrpani zemlji v poplavnem področju brez delovne pomoči in podpore, brez živine in orodja so bili tu svoj boj za življenje — da zmagajo ali poginejo!

Podobne zgodbe so se odigrale po vseh naših krajih, a komajda kje s takšnim brezdušnim cinizmom, s tolikšno gotovostjo, da za krivico, ki si jo prizadejal bližnjemu pa naj je bila še tako velika — ne bo nihče klican na odgovornost in tudi če bi te klicali — kdo bo verjel tistemu, zoper katerega se je zarotil ves vladajoči red!

V dveh desetletjih je večina ljudi v koloniji gospodarsko propadla. V senci murskih gajev nastaja danes skupno gospodarstvo, ki so mu člani dali ime „Peti kongres“, da bi že ime samo izpovedalo vero v bodočnost, zaupanje v novi svet, ki se ne poraja samo na tem poslednjem koščku naše zemlje marveč po vsej njeni prostori širini.

Rodil se je človek in zrasel je v bogaboječega moža, ime mu je Gomza. Poklic — časti vreden poklic logarja. Oženil se je in rodilo se mu je štirinajst otrok. Ni jim posebno hu-

do, kajti logar je gospod nad drvimi, nad dragocenim lesom.

Daž nekemu malo suhljadi pa ti bo iz hvalečnosti — ali zato, ker mora — opravil vsa dela na polju.

Kakšna sreča, da gospod Gomza spoštuje nedelje in hodi k mašam! Cerkev ni blizu in preden pride Gomza od naše, mineta najmanj dve uri. Nekdo iz kolonije je vselej na straži.

„Gre Gomza k maši?“

„Gre, gre!“

Tedaj pograbi otroci in ženske vrvi in morda kakšno majhno sekirico, pa brž v murski gaj, v državno šumo, da si naberejo suhljadi.

Gomza ima svoje izvoljence, katerim je dovoljeno pobirati suhljad v državni šumi. Ljudje iz kolonije niso med njimi.

Gomza dobro ve, da siromaki iz kolonije izkoriščajo njegovo izpolnjevanje verskih dolžnosti. V nedeljo popoldne se bo nenadoma prikazal v koloniji. S pravico sodnika stopa na dvorišče, šari po njih s svojo palico in z zvinit nasmeškom kaže na butaro suhih vej.

„Aha, tole ste si danes nabrali! Ze dobro, že dobro!“

Jutri te bo zatožil v Lendavi. Čez dan ali dva te bodo poklicali, da se opraviš in plačaš kazen, če boš imel s čim plačati!

O, gospod Gomza, koliko gorja nam povzročate!

Odkod naj vzamejo ljudje v koloniji drva za kurjavo? Gozdov niso dobili. Tudi če bi jim kdo ponujal drva — s čim naj jih kupijo? Drva niso vžigalice!

Ura je tri ponoči. Vse je bilo v svežem snegu. December.

Ali spi gospod Gomza?

Logar leži v svoji topli sobi, v hišici sredi državne šume. Spi in vendarle sliši, kaj se dogaja v šumi.

Štiri ženske hitro delajo. Izbrale so si trhel hrast brez gospodarske vrednosti. Žaga rahlo cvili. Takšna majhna žaga, da se desetkrat oznojiš, preden kaj napraviš z njo. Bolj tiho ne morejo spuščati sekir na trhle veje.

Štiri ženske se neslišno kakor sence pomikajo po gozdu, ki ga osvetljuje mesečina. Na vsakem hrbtu je tovor drv. Prekleta suhljad, kako žuli v hrbte! Zjutraj bodo otroci vstali v ledeno mrzlih sobah. Zajtrka ni s čim skuhati.

Morda Gomza moli svojo jutranjo molitev? Ne, hehela se v brke! Noge mu tičijo v škornjih, na rami je puška, na hrbtu kozuh. Tako pač ni težko hoditi po mrazu.

Mar bi ležal v svoji sobi in spal!

Šele ko so ženske z butarami samo še streljaj od vasi, stopi Gomza hitreje za njimi. Izogne se jim in jih obide. Tik pred vasjo pa kakor zla senca stopi prednje. Bulare same od sebe zdrknejo s hrbtov v mrzli sneg. „Poberite droa“, ukaže logar.

„Sramota je, gospod Gomza“ zastokajo ženske. „Nimamo si s čim segreti hiše ne skuhati obeda, vi pa sedite na šumi, da niti gnilih vej ne smemo porabiti!“

„Oblast ne dovoli, to sem vam že stokrat povedal! Nu pojdemo!“

Ženske pobirajo svoja bremena. Gospod Gomza jih žene mimo hiš, na križišču zavije proti lendavskemu mostu. Na mostu obstane.

„Odložite...“

„Sekire in žago tudi!“

Gomza je strašen kakor mrzlo decembrsko jutro, Gomza ima na no-

gah dobre, okovane škornje. Sune v sveženj suhih vej — in že zleti butara v strugo Lendave. Za njo gre druga, tretja in četrta butara. Voda jih zalije.

O Gomza, če boste morali kdaj zato dajati odgovor! Raztrgamo vas, poteplamo vas v cestno blato kakor škodljivo gosenco! Vas, ki ne slišite sklepetanja zob naše dece, ko sedi na pol naga in bosa za mrzlo pečjo, peči pa nimamo s čim segreti!...

Gospod Gomza pobere s tal sekire in žago. Z njimi odide nazaj v svoje kraljestvo, v mračno šumo ob Muri.

Logar ima puško v roki. Logar je

prva stopnja oblasti, ki ljudem vsak dan zadruguje vratove.

„Coprežka!“ pokliče sodnik, ženska vstane. Stoji pred sodnikom v izposojeni obleki, v izposojenih čevljih in z izposojeno čepico na glavi.

„Vi ste obsojeni, da ste kradli drva v državni šumi. Priznate?“

„Nisem kradla“, ugovarja Coprežka.

„Kako niste?! Logar je vas zalotil, ko ste v družbi soobtoženke nesle drva iz državnega gozda.“

„Vzele smo samo suhljad, gospod sodnik.“

„Ali veste, da je prepovedano nabirati v državnem gozdu?“

„Vem.“

„Zakaj ste šli torej tja po drva?“

„Potrebujem dva, gospod sodnik.“

„Pa zakaj jih ne kupite?“

„S čim, gospod sodnik? Verjemite, raje bi si jih pripeljala na dom, kakor da jih moram nositi.“

„Plačali boste kazen. Sedemdeset dinarjev globe.“

Coprežka si grize ustnice. „Kje naj vzamem denar?“

„Kjer hočete! Če ne plačate, vas zapremo!“

V navalu ogorčenosti in srda je Coprežka strgala z glave izposojeno čepico in jo zagnala proti sodniku. „Tu imejte kapo za tistih sedemdeset dinarjev! Otroke imam bose in gole, šume nismo dobili, kje naj vzamem drva, da skuham vsaj kosilo, če že ne smem segreti sobe! Živeti moramo, pridelke nam jemlje voda...“

Sodnik je nejevoljno dvignil roko. „Dovolj, Coprežka! Pojdite in glejte, da si na pošten način nabavite drva, drugače vam bo enkrat šla voda v grlo.“

Pogledal je v zapisnik in poklical ime naslednje obtoženke:

„Stanič Marija!“

Tokrat so jim kazen odpustili. A kaj je pomenilo enkrat odpustiti, ko pa so jo stokrat izterjali!

Katarina Spur

Počkarjeva mati

Več kot petdeset let je minilo od takrat, ko se je rodila Počkar Rozalija v mali vasi Taboru v Slovenskem Primorju. Enajst lačnih želodčkov je sedelo okrog njihove mize. Oče krojač in mati dninarica sta garala od prve zore do pozne noči. Kljub temu pa so bili redki dnevi, ko je bil kruh na mizi.

Brž ko se je otrok začel zavedati, se je že zbudila v njem bojazen pred tistim dnem, ko bo šel služiti. Zalki je bilo osem let, ko so ji zvezali culjico in jo dali za pastirico k velikemu kmetu.

Kdo je takrat mislil, da živi v otroškem srcu velika, velika želja po znanju in da Zalka zavida otroke, ki se lahko v šoli uče čitanja in pisanja. Zalka se je vsega tega naučila brez šole. Ob deževnih dneh je sedela s hlapcem Tinetom v kotu kravjega hleva in se učila spoznavati črko za črko. Kmalu jih je znala vezati v besede in stavke. Takrat se je v zapuščenem otroku zbudila želja, da bi znala nekoč napisati lepše stvari, kakršne so v knjigah.

Želja po znanju je gnala komaj osemnajstletno dekle v Ljubljano.

„Tam so šole, knjižnice in gledališča. Mnogokaj se bom naučila.“ Tako je upala.

Stvarnost pa je bila drugačna. Za njo, za služkinjo ni bilo ne šol, ne kina, ne gledališča. Njeni gospodarji je niso smeli videti s knjigo v roki:

„Kaj bi služkinja s knjigami! Kateri je rojena za služkinjo, ostane služkinja vse žive dni. Tako je bilo in tako bo.“

Zalka pa ni verjela tem besedam. V njenem srcu je živelu prepričanje, da bo delovnemu človeku nekoč bolje. Toda, kako se bo svet spremenil? Sredi noči, ko je vsa hi-

ša spala, je sedela Zalka nad knjigami in iskala odgovora.

S petindvajsetimi leti se je poročila s svojim vaščanom. Toda v domači vasi zanju ni bilo kruha. Šla sta v Trst, kjer je dobil mož delo v ladjedelnici. Zalkino življenje se ni dosti spremenilo. Slej ko prej je bilo pomanjkanje njena zvesta spremljevalka. Že je sedelo za njeno mizo pet otrok in Zalki je vera v lepšo prihodnost pomagala preko najtežjih dni. Kakor pripovedujejo nekateri matere svojim otrokom o vilah in palčkih, tako je pripovedovala ona svojim otrokom o časih, ko bo na svetu lepo, ko delavec ne bo samo delal štiri ali pet dni na teden in ko brezposelnost ne bo več tisto strašilo, ki ga preganja še v snu. Otroci so poslušali in verjeli materinim besedam.

Tako so tekla leta. Otroci so dorasčali. Življenje pa je postajalo težji in težji in ko je že kazalo, da je Zalkina vera v lepše dni le pozen sen, je slišala Počkarjeva družina prvič o partizanih.

„Ne bore se samo proti fašizmu za našo svobodo! Bore se tudi proti izkoriščevalcem. Zdaj prihaja tisti čas, ki bo dal delavcem pravice. Vedela sem, da bo prišel. Saj je moral priti!“

Tako je Zalka, Počkarjeva mama, takoj zaključila. Poslej je vsak dan odtrgala svoji družini mrvice kruha ali sladkorja: „Za partizane! Za nas se bore!“

Po dolgem trpljenju je prišel dan, ko je Titova vojska pognala fašiste iz Trsta in ko so po vsem mestu zaplapolale zastave z rdečo zvezdo. To je bil najlepši dan v življenju Počkarjeve mame! Čutila je, da se bo zdaj uresničilo vse tisto, v kar je verovala dolga leta. Res je tržaško

ljudstvo vzelo usodo v svoje roke in delavec ni bil več suženj, marveč gospodar.

Le kratki so bili dnevi, v katerih je delovno ljudstvo spoznalo pravico. Partizani so morali zapustiti mesto, katerega so osvobodili z žrtvami. Ponosno, s pesmijo so korakali po ulicah, kjer so se pred dvema mesecema borili.

Kakor mnogo tisočev tržaškega ljudstva, se je tudi Počkarjeva mama s solznimi očmi poslovila od Titovih borcev. V srcu je prisegla, da bo z neomajno vero čakala, dokler se ne vrnejo.

„Bodo se vrnili! Prinesli so nam pravico in pravica mora zmagati!“ Ta trdna vera ji je lajšala življenje, ko se je vračala in končno vrnilo staro nasilstvo kapitalističnih mogotcev in ko so začeli nekdanji fašisti preganjati zavedno delovno ljudstvo.

„Ne bodo nas strli! Preveč nas je! Sedaj nas je samo v Trstu 85.000, ki se borimo za mir in pravico!“

Tako je tolažila znanca, ki so skoraj klonili, ker so predobro poznali brezposelnost. Tako je tolažila tudi moža, ki je prinesel nekega dne žalostno vest: „Vrgli so me iz tovarne.“

To je ni strlo! Preveč težkega je že doživela in preveč živa je bila v njej vera, da se je treba za pravico boriti in tudi kaj pretrpeti. Bolj ko kdaj prej si je želela, da bi napisala, kar misli in čuti, da bi smela vlti ljudem v tej težki borbi novega poguma.

Nekega dne pa je tudi Počkarjevo mamo skoraj strlo. Bilo je takrat, ko je izdajalčeva roka zlomila najtrdnjše orožje tržaškega delavstva v borbi za svoje pravice, enotnost. Kako so se sami prodajali tujcem, kako so prodajali in barantali z delovnim ljudstvom. Da bi ga laže prodali, so mu morali najprej iztrgati iz srca vero v Jugoslavijo,

(Nadaljevanje na 4. strani)

Počkarjeva mati

(Nadaljevanje s 3. strani)

kjer si ljudstvo gradi novo življenje. Laži so sipali med množice, ostudne laži.

Počkarjeva mama je posedala nad časopisjem in prebirala črko za črko. Solza za solzo ji je polzela po licu.

„Gnusni izdajalci! Kako le morejo tako lagati!“

Laži so bile vedno nizkotnejše. Izdajalci, ki so zaradi svojih zločinov pobegnili iz Jugoslavije, so vreščali čedalje glasneje.

„Ne, in stokrat ne!“ se je upirala Počkarjeva. Niti za trenutek niso mogli v njej omajati vero v pravično borbo, ki jo vodi tovariš Tito. Pač pa je kazalo, da jo bo strla žalost nad tem, da v prah teptajo toliko žrtev in toliko krvi, ki je bila prelita iz ljubezni do delovnega ljudstva. Gnus je jo hotel zadušiti. Kolikor je v svojem življenju že pretrpela, temu ni bila dorasla. Še nikdar ni bila bolna. Zdaj pa je začela hirati. Srce ji je odpovedovalo. Tri dni je morala ostati v postelji. Spet je bilo tako, kakor vedno, kadar je bil kdo v družini bolan. Sobica in kuhinja sta bili pretesni za 7 ljudi. Le s težavo so vsem pripravili ležišče. Kadar pa je bil kdo bolan in je potreboval udobnejše ležišče, je moral kdo drugi vso noč presedeti na stolu. Mnogo noči je Počkarjeva mati tako presedela, ko so bolehalo otroci. To pot pa so se njene hčerke tri noči izmenoma odpovedale ležišču in na kuhinjskem stolu sede čakale dne.

Četrty dan je mati kar nepričakovano vstala. Bilo je, ko da so se ji moči podvojile.

„V Jugoslavijo grem!“ se je odločila. „Tako ne morem več živeti. Od vasi do vasi bom šla in vem, da bom prinesla tisoč dokazov — da je Jugoslavija taka, kakršna živi v mojih mislih. Potem pa bom vse napisala.“

Niso ji mogli zadržati. Šla je. Iz Ljubljane je krenila še naprej proti štajerski strani. Bilo je ob času kontrahaže žita, ko je drobna ženica potovala po Sloveniji. V lepi vasi ob Savi se je najprej ustavila. Počkarjeva mama, ki je leta in leta gledala le kameniti Kras, je mislila, da je v raj, tako bujno je vse uspevalo.

„Srečni ljudje!“ je pomislila. „Vsega imajo.“ Gledala je hiše, jih primerjala in presojava, kje bi utegnili živeti najtrdnější kmet. S plahim srcem je zavila v največjo in najlepšo hišo. Gospodar jo je premeril od glave do nog: „Kupujete jajca? Malo jih je, malo. Saj veste, kure so pocrkale, žita ni!“

„Ne kupujem jajc! Iz Trsta sem prišla. Sorodnike grem obiskat, pa me je spotoma zažejalo.“

„Iz Trsta? Tam vam je dobro! Kar zavidam vas! Neki moj sorodnik je bil tako pameten, da jo je pobrisal dol. Ne more se prehaliti. Prav gotovo ste tudi vi zelo zadovoljni?“

„Kako pa je pri vas?“ je namesto odgovora vprašala Zala.

„Oh, saj veste, saj nas bi ugobil, če ne bi pravočasno skrili. Narobe bi bilo, če bi imeli prazne kašče ravno zdaj, ko se bo vse to podrlo.“

„Kako mislite: podrlo? Kaj se bo podrlo?“ se je delala nevedno.

„Kaj nič ne veste? Saj že ves svet govori, da se bo Jugoslavija v prah sesula. Vse države so proti nam, še Rusi. No, meni ne bo žal.“

„Koliko pa imate živine?“ je speljala Počkarjeva razgovor v drugo smer.

„Samo osem krav in dve telici. Včasih smo imeli vsaj še enkrat toliko. Toda kdo bi zdaj redil za druge!“

Ko je Počkarjeva odhajala od Čičkovih, je imela obraz prečudno nasmehljan.

Krenila je proti Mlakarjevi hiši, ki se ji je zdela od vseh hiš v vasi najbolj revna. Šest otrok se je motalo okrog matere, ki je okopavala na njivi pred hišo.

„Dober dan!“ je pozdravila Zala. „Tudi vam“, je Mlakarjeva dvignila glavo. „Vročje je. Težko hodite, kaj ne?“ se je zanimala, ko je videla pred seboj tujko.

„Dolgo pot imam, pa me res vročina utruja.“

„Bi hoteli kanček mleka? Kar k nam stopite!“ Šli sta v nizko sobo. Tudi otroci so prišli za njima in radovedno ogledovali žensko, ki je govorila njim tuje narečje.

„Številno družino imate!“ je načela Zala razgovor. „Težko je v današnjih časih nahraniti toliko žedčkov.“

„Kaj mislite, da nam je bilo kdaj prej boljše? Vidim da niste s kmetov, čeprav imate ruto,“ se je nasmehnila Mlakarjeva. „Človek vsaj ve, zakaj dela. Vsako stvar lahko spravimo v denar. Ne tako ko včasih, ko smo hodili po hišah ponujati, pa smo morali nazadnje napol zastonj dati.“

„Kdo vam pa dela?“ je spraševala Zala.

„Oba z možem. Pa tudi najstarejša dva nama že pridno pomagata. Zorjejo in posejejo nam pa s

traktorjem. Tako nam prihranijo dosti truda.“

Zalka je ogledovala otroke. Vsi so bili rdečelični, z živimi očmi.

„Še dva imamo, pa jih država žola.“ je pojasnjevala Mlakarjeva. Za mladino je pa danes res poskrbljeno, da še nikoli tako.“

Počkarjeva si ni mogla kaj, da ne bi omenila, da pri Čičkovih niso tako zadovoljni.

„To pa rada verjamem“, se je zasmejala gospodinja. „Zdaj mu ne cvete več goljufija kakor svoje čase. V stari Jugoslaviji je kot župan nagrmadil bogatijo, pa tudi pod Nemci je županoval. Zdaj ga pa jezi, da mu reveži ne hodimo več zastonj delat. Le poglejte! Pred vojno sem samo jaz opravila po štiri-deset brezplačnih delovnih dni na leto: dvajset za oranje in gnoj, dvajset za steljo in drva.“

Še nekaj hiš v vasi je Počkarjeva obiskala: srednje in male kmete. Dobro si je zapomnila odgovore in kmalu je ljudi razporedila v „Čičkove“ in „Mlakarjeve“.

Tako je hodila Počkarjeva mati od vasi do vasi. Spoznala je najbogatejše in najrevnejše vasi, bogate kmete in bajtarje, partizanske kraje in vasi, kjer je bilo največ izdajalcev. Spoznala je obdelovalne zadrage, delavce in rudarje, pa

mного gradbišč, kjer je ljudstvo s prostovoljnimi delom dokazovalo svojo enotnost. Žejno je nabirala vse, kar je videla. Ni mogla se ustaviti. Vse tja do Lendave jo je vodila pot. In vedno zadovoljnejši je bil njen obraz še na utrujenost je pozabila.

Dobroba je spoznala ljudi. Preden je krenila proti hiši, si jo je pazno ogledala in že vnaprej presodila, kako bodo odgovorili na njeno vprašanje: „Kako kaj živite?“ Le malokdaj se je zmotila.

Najdalje se je Počkarjeva mama zadržala v rudarskih revirjih. Zdelo se ji je, da je prišla domov. Saj je tudi ona človek iz delavskih vrst; takoj je videla, da je tu delavcem drugače ko njenemu možu in drugim v Trstu in Tržiču. Tu je delavec gospodar. Nima nad seboj pijavke, ne tovarnarja ne fašističnega preganjača. Nikjer ni brezposelnosti. Sprva je skorajda mislila, da se ljudje šalijo, ko govore, da primanjkuje delavcev.

„Pri nas v Trstu pa jih je trideset tisoč brez dela,“ je pripovedovala: „Vam je lepo, ker ne mislite več na to strašilo.“

„Saj tudi mi še nimamo vsega! Mnogo nam še manjka. Bomo pač še pljunili v roke, kakor smo doslej, pa bo! Hudič, če smo si znali državo priboriti, če smo znali na ruševinah znova začeti, bomo znali še do kraja zvoziti. Gobeždači, ki se tolikanj ubadajo v nas, naj le nič ne skrbijo! Brez njih bomo vse naredili! In njim nakljub še hitreje kakor bi sicer!“

Tako so ji pripovedovali trboveljski rudarji.

Najbolj se je vtisnila Zali v spomin vožnja iz Ljubljane do Sv. Petra na Krasu. Vozila se je z jeseniškimi kovinarji in njihovimi družinami.

„Na morje se peljemo! Na oddih! Brezplačno! Sindikat nas pošilja.“

„Ste šli tudi prej kdaj na dopust?“ se je smejala Počkarjeva.

„Prej? Smo. Ampak samo nekateri — v Bileče in Mitrovce“, je resno odgovoril starejši delavec.

V vlaku je bilo veneno, saj je šla večina prvič v življenju na dopust. Pesem je sledila pesmi in ko se je Zala vozila že proti Trstu, ji je še donela v ušesih vesela pesem jeseniških kovinarjev.

Skoraj tri tedne je bila Počkarjeva v doma. Domači so se začudili njenim veselim očem.

„Dragi moji! V Jugoslaviji je tako kakor sem rekla. Kdor drugače govori, laže!“

In takrat je ženica, ki si je vse življenje želela, da bi napisala kaj lepega, sedla za mizo in začela pisati. Štiri dni je bila sklonjena nad polami papirja in pisala pa spet popravljala, dokler ni bilo vse v redu in prav.

Popisala je vse, kar je videla in doživela po Sloveniji. Na koncu se je podpisala in še naslov pritaknila. Tako, da boste vedeli!

Kot da je še dekletce, ji je utripalo srce, ko je stala pred vrati, na katerih je bil napis: „Uredništvo“, ali bodo objavili njen članek? Saj je preprosta ženska in ni še nikoli nič takega napisala.

Dva dni nato je prebrala Počkarjeva mama v „Primorskem dnevniku“ prvi del svojega članka. Drugi dan pa nadaljevanje . . . Zala je bila presrečna. Izpolnila se ji je želja, ki jo je gojila skoraj sedemdeset let: ljudem je smela povedati tisto, kar je čutila.

Kmalu so prišla na njen naslov prva pisma. Sledilo jih je mnogo. Delovni ljudje iz Trsta in okolice so se ji zahvaljevali, da jih je potrdila v njihovi veri.

Od takrat je Počkarjeva mama neumorna aktivistka.

Kdaj pa kdaj je delovnim ljudem težko in mislijo, da bodo omagali pod težo skrbi za obstanek in zaradi nasilja vidalijevev in civilne policije. Ko pa pride med nje Počkarjeva mama, se obrazi zvedre. Živo vero, ki gori v njej, prenaša na druge.

Marica Čepe

PREPLAH

ZAJAMČEN

(ODLOMEK)

Conny Island je med najbolj popularnimi kraji, kjer preživljajo prebivalci New Yorka svoj prosti čas. Tu se prične življenje v maju in se konča z jesenskim hladom. Otok je vse poletne mesece prepoln vsakovrstnih pisanih in oglušujočih zabav. Pri blagajnah najbolj nevarnih razvedril vas opozori napis: „Uprava ni odgovorna za nesrečne primere.“

Med šotori se prerivajo gruče obiskovalcev, ki spotoma venomer zvečijo posoljeno turščico ali hrenovke. Vendar vsi ne hodijo peš; nekateri se vozarijo. Paroma sede na vozilnih stolih, ki jih po večini poganjajo črnici. Vožnja s človeškim pogonom je med priljubljenimi razvedrili na Conny Islandu.

Ko spoznaš to zabavišče, bi sodil, da so vse te zabave preiščljeno preračunane na okus kar najbolj preprostih ljudi. Sila mnogo je tu igralnic, v katerih na nešteto načinov izvlablja denar iz žepov in to v 90 odstotkih s pomočjo mehanizacije. Tu sprevidiš, da mehanizacija neverjetno privablja lahkoverne Amerikance. Čeprav je vse z inženirsko natančnostjo preračunano in tako uravnano, da moraš brezpogojno izgubiti, je Amerikane vendarle trdno prepričan, da bo kakor koli ulovil srečo; zato lahko ure in ure presedi ob kakršni koli ročki z vzmetjo, ki poganja kroglice in mu prazni žepo.

Na Conny Islandu je nešteto preprokovecev sreče. Večinoma je vse to mehanizirano. Tamle pod steklenim poklopcem je gruča lutk — cigank s kartami v rokah. Zraven je avtomat, ki za nikljast novčič izvrši napoved usode; listek je prav tako kakor vozna karta, ki ti jo da avtomat za vožnjo s podzemeljsko železnico.

Kakor vemo, lažejo živi napovedovalci in napovedovalke sreče pač po tem, kakršna je vnanost tistega, ki naseda. Mehanizirano laganje pa lahko prinaša prečudne zmešnjave. Shranil sem takle horoskop: „Rodili ste se pod srečno zvezdo. Ko se bo luna dvakrat pomladila, boste srečali prelepo dekle z veliko doto in ona

vam bo všeč in bo postala vaša žena.“ Ta horoskop je avtomat izročil . . . starejši gospe.

Najbolj razširjena zabava so mehanizirane strahote. V teh šotorih se človek za en dolar nagleda v treh minutah takšnih pretresljivih grozot, da se tudi najkorenitejšemu možaku tresajo željosti, ko se vrne na sveži zrak, ženske pa otroke pa prinašajo iz šotorov omedlele.

Šotor mehaniziranih strahot ne varčujejo z reklamo. „Preplah z jamčen“ je zapisano nad vvhodom nekega takega podjetja. Drugi napis obeta: „Najstrahotnejše grozote za 75 centov!“ . . . Tretji pa objavlja, ne da bi se zamislil nad pomenom teh besed: „Na svetu ni nič strahotnejšega kakor naša atrakcija!“

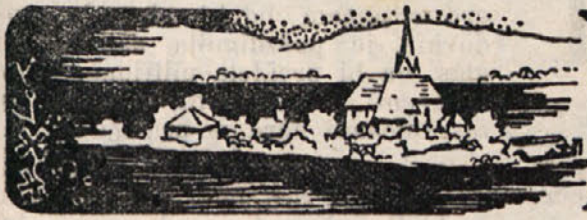
Pri vvhodu na neki tak šotor se je spačena debelušna ženska razgorastila in se zaglušeno in idiotsko venomer režala, kakor da je navita. In res je bila navita: to je gibljiva lutka, v kateri je gramofon z močnim ojačevalcem.

Amerikanci, oglušeli od idiotskega režanja, vpitja in vreščanja ljudi, ki obetajo „zajamčen preplah“, kupujejo vstopnice, da bi videli nezaljšane reži, in zasedajo z ženami parna vozila. Takšnole vozilo na tračnicah se pomika skozi trdo temo. V obraz puhajo ventilatorji, da bi prepričali vse, ki se tod vozijo, s kolikšno naglico drvi vozilo.

In zdajci (tu se vse dogaja iznenadno) se pred gledalcem pojavi okostnjak, ki se ves svetlika v fosforiscirajoči svetlobi. Vozilo nezadržno dirja okostnjaku in objem. Pogibelj prestrašenih ljudi je skoraj neogibna, ampak v poslednjem trenutku se vozilo naglo zasuče in okostnjak izgine v temi. Ljudje se še ne morejo zbrati, ko zakroži vozilo nekam drugam in se namesto okostnjaka pojavi elektrificirana prikazen.

Konec koncev prisoli mehanizirana ročka v boksarski rokavici Amerikancu v zatilje vzonko zaušnico, nakar se siromak bled in poten pa z napol mrtvo ženo v naročju spet pojavi na planem.

Oleg Nikolajev

Po naši zemlji

Raje OVP, raje vidimo Maier - Kaibitscha na Koroškem, kakor pa da bi podprli Demokratično fronto del. ljudstva

Maier-Kaibitsch je simbol trpljenja, zla in zatiranja koroških Slovencev v predvojnih in medvojnih letih. Ni ga, bi mislili, ki bi znova želel Maier-Kaibitscha na Koroško, ki bi hotel, da bi koroški Slovenci ponovno zapuščali svoje domove in odhajali v tujino, da bi na naših domačijah nanovo gospodaril tujec — priseljencec, da bi se ponovilo vse ono gorje, ki je kakor težka mora komaj prešlo. Tako meni vsakdo, ki je pošten, ki se še zaveda svojega rodu in maternega jezika, ki resnično in ne samo z besedami želi, da bi se na naši zemlji naselil mir, da bi zavladovala sloga, vzajemnost in medsebojno razumevanje obeh narodov.

Vendar, še so med nami taki, ki navzven govore o ljubezni in samo o ljubezni, ki svetoblinsko in z najbolj izbranimi besedami oznanjujejo slogo, bratstvo in vzajemnost, z dejanji in na delu pa neusmiljeno gazijo vse, kar omogoča strnjnost, enotnost, bratstvo in slogo — temelje za ohranitev in nadaljnji razvoj slovenskega naroda na Koroškem.

Demokratična fronta delovnega ljudstva je želela, želi in bo vedno stremela za tem, da se ustvari enotnost našega naroda. K tej nalogi, ki si jo je zadala, je, zavedajoč se njene teže, pristopila s skrajno potrpežljivostjo, z največjo dobro voljo. Povsod in vsekdar je dokazala, da je njena želja globoko iskrena, da se ne sme ponoviti oni predvojni čas, ko bili koroški Slovenci lahak plen šovinističnih nasprotnikov. Dokazimo, da smo res politično zreli, da smo se res nekaj naučili, dokazimo, da nocoj bomo biti orodje kogar koli, združimo se in skupno povedimo borbo za skupne cilje. Najdimo pot, sprejemljivo za vsakogar, ki je pošten, kateremu bije v prsih še narodno srce. Proč s sebičnostjo, ozkogrudnostjo — na kocki je narod in ta narod zahteva od nas, da se zavedamo svoje odgovornosti.

Toda na drugi strani so samo gluha ušesa, ozkosrčnost, egoizem in težnja, da se slovenski narod na Koroškem prelomi na dva dela, ki bosta drug drugega tepla.

Vztrajnost predstavnikov DF DL,

Št. Peter na Vašinjah. Minulo nedeljo, dne 25. septembra smo se št. Peterjani zbrali pri Hrenu, kjer je na javnem zborovanju Demokratične fronte delovnega ljudstva govoril tov. Andrej Haderlap.

Govornik je zlasti razkrinkal skupino tako imenovanih „Slovencev“, ki so si v službi našega nacionalnega sovražnika navedli ime „Krščanska ljudska stranka“, da bi razbili našo enotnost in zapeljali naše ljudstvo v OeVP. Iz vsega tega sledi, da „Krščanska ljudska stranka“ ni in ne more biti stranka koroških Slovencev, marveč je to OeVP s posebnim imenom, ki je prikrojena za zavajanje slovenskega ljudstva. Po izvajanjih referenta je prišlo iz ust vseh zborovalcev: OeVP pa ne bomo volili, ker bodo to stranko volili vsi tisti, ki so nas svoječasno obsodili na smrt in bi danes radi storili isto. Zato bomo dali svoje glasove edini stranki, ki v resnici zastopa koroške Slovence, ki jim jamči, da bomo dosegli vse svoje pravice — Demokratični fronto delovnega ljudstva.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4; Za vsebino odgovarja: Franc Košutnik. Tiska Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

ki so preslišali tudi žaljivke in grobosti, samo da bi se dosegla enotnost, pogoj za ohranitev naše grude, našega jezika in naše kulture, kljub vsem naporom ni rodila zaželjenega uspeha. Do enotnosti, do skupnega nastopa na volitvah ni prišlo, ker tega nočejo.

„Raje OeVP, raje vidimo Maier-Kaibitscha na Koroškem, kakor pa da bi podprli DF DL“, je dejal tajnik Narodnega sveta. Ne gre tu za DF DL, niti za „Narodni svet“, samo za slovenski narod. In kdor se tega zaveda,

Podjuna. Zadnjo nedeljo smo se Podjunčani zbrali pri Rižnarju, kjer je na volivnem zborovanju Demokratične fronte delovnega ljudstva govoril njen prvi kandidat za deželni zbor tov. dr. Mirt Zwitter. Polna soba nas je bila, vsi smo prišli, ki se zavedamo, kaj je naša dolžnost kot zvestih sinov in hčera svojega slovenskega naroda. Govornik nas je temeljito seznanil z našim položajem pred volitvami in nam nakazal pot, ki za nas koroške Slovence edina pride v poštev in ta pot je v Demokratični fronto delovnega ljudstva. Nikakor nam ne gre v račun, da bi 9. oktobra zaupali svoje glasove tistim, ki so nas vsa leta zatirali in nas preganjali in zaničujejo še danes, ali tistim, ki so nas pomagali izseljevati in tirati v ječe in koncentracijska taborišča. In to hoče „Krščanska ljudska stranka“, katere resnični obraz nam je pokazal referent. Za nas je danes popolnoma jasno: ne OeVP, ne njen privešek „Krščanska ljudska stranka“ in ne katera koli druga stranka bo dobila naše glasove, zaupali jih bomo samo Demokratični fronto delovnega ljudstva, v kateri vidimo jamstvo, da bomo tudi v bodoče ostali na svoji zemlji in o svoji usodi odločali sami.

Ledenice. V nedeljo, dne 25. 9. t. l. smo se zbrali v gostilni pri Raužu v Spodnjih Borovljah, da se pomenimo o bodočih volitvah, da ne bomo nevedni šli na volišče in oddali v

Vsak koroški Slovenec, ki ne bi volil **DFDL** podpira sovražnike slovenskega življa!

skrinjico listek, ne da bi vedeli za koga in zakaj. Zbrali smo se okoli govornika DF in kandidata za deželni zbor tov. Rajhmana, ki nam je nakazal potrebo po naši skupnosti v času, ko gre za naš narodni obstoj na Koroškem. „Naša mati“, je dejal tov. Rajhman, „nas nikoli ni pokrižala“: „Im Namen des Vaters...“, ampak iz njenih ust je prišla lepa slovenska beseda? „v imenu očeta...“ Kot zavedni in našim slovenskim materam hvaležni sinovi se nikoli ne bomo odrekli ljubezni do svojega lastnega slovenskega jezika, do svoje lastne slovenske zemlje. Kdor ima v sebi količkaj inteligence, ne bo nikoli rekel tistemu, ki ga tepe in mu jemlje človečanske pravice: „Sedaj sem pa ves tvoj, vse te bom ubogal“. Človeku je dostojanstveno se postaviti za to, kar mu pripada in le toliko je vreden, kolikor se sme potegniti za svoje pravice, za svoj lastni narod. Ne bomo sledili tistim, ki so že napravili korake klečeplazjenja in poniževanja in s tem prodali in prodajajo sebe in svoj lastni narod za svoje osebne koristi.

Besed, ki jih je nam povedal tov. Rajhman, se bomo držali in ne bo-

ta ne bi klical Maier-Kaibitscha, ampak bi zastavil vse sile, da bi se časi Maier-Kaibitscha nikdar več ne vrnili. Prvi pogoj zato pa je, da ustvarimo in učvrstimo enotnost, bratstvo, medsebojno razumevanje.

Maier-Kaibitsch je še v zaporu. Njega koroški Slovenci ne morejo voliti. Ker njega ni, zato pa koroški Slovenci dajte svoj glas OeVP, podprite sodelavce in naslednike Maier-Kaibitscha: to je program KLS, ki uslužno izvaja povelja svojih nemških gospodarjev.

mo nasledali krivim prerokom, ki prihajajo k nam pod katero koli krinko. Vprašamo jih samo. „Kdo si, ki rad bi vodil narod moj? Si že izprašal svojo vest, da mu do zadnjega si zvest?“ Zato bomo pri volitvah volili edinole DF DL, ki edina zastopa interese kmeti in intelgenta na tleh Slovenske Koroške.

Da je v avstrijski demokraciji vsakemu mogoče rogoviliti, je že itak stara pesem. Naše zborovanje so hoteli razbiti našantani ljudje in sicer taki, ki so šele pred kratkim pribražali iz Jugoslavije, ker se jim tam ne ljubi delati na svoji zemlji, v svoji domovini, v korist svojega naroda. Saj vidimo, da je v „demokratični“ Avstriji priljubljen vsak tujec in vseeno odkod se je priklatil. Domačin le težko pride v kakšno službo, dočim imajo tujci vsepovsod možnosti priti do dobrega kruha. Niso prišli sem zaradi tega. — Ker tako radi govorijo — da človek tam ne more zaslužiti niti toliko, da bi si kupil obleko. „Le od kod si je gospodič Gašperič vzel svojo elegantno obleko, če si ni mogel prislužiti toliko, da bi si jo kupil“, ga je vprašal zaveden kmet in prikazal na sotovarišče, ki delajo od zore do mraka, pa si tukaj v Avstriji ne morejo kupiti poštene obleke. Delovno ljudstvo Slovenske Koroške odločno odgovarja takim narodnim izpriječencem, da naj gredo tja, odkoder so prišli in se ne vmešavajo v zadeve slovenskega in avstrijskega delavca, kmeta in in-

telgenta, ki si bodo znali sami urediti svojo pot skozi življenje, in bodo obračunali s pijavkami, ki živijo na račun preprirov narodne in socialne nestrpnosti na naši zemlji. Da pa bodo to dosegli, bodo vsi strnjeno in enotno volili Demokratično fronto delovnega ljudstva.

Zvabek. Zadnjo nedeljo smo imeli pri nas kar troje volivnih zborovanj. Dopoldne so lovili glasove zastopniki SPOe, popoldne zastopniki OeVP, proti večeru pa je hotel govoriti o slogi in enotnosti na vasi zastopnik OeVP-jevske podružnice „Krščanske ljudske stranke“ g. Jančko Urank. Celo kopico „načel“ te stranke je v svojem govoru izprsil, pri tem pa se je v „primernih“ besedah pozabil obrniti na tiste, ki že danes grozijo slovenskemu prebivalstvu z nasiljem. Zato ga je peščica 15 zborovalcev (če odštejemo radevedno otročad) precej nerazumljivo gledala, ko je končal, zlasti še, ko je poudarjal, da je nepotrebno, da se borimo za kruh in delo in da je neumnost, če to smatramo kot najvažnejše. Ker pa se navzoči s temi izjavami nikakor niso strinjali in so aplavdirali le govorniku, ki je govoril za enotnost in pravice koroških

Slovencev, za skupnost kmeta in delavca proti izkoriščevalski OeVP-jevski gospodi in pozval zborovalce, naj volijo sfranko, ki resnično zastopa koristi koroških Slovencev in vseh delovnih ljudi — Demokratično fronto delovnega ljudstva, je gospod Urank zažel v takšne izpade proti resničnim predstavnikom koroških Slovencev, da mu je prihitela na pomoč celo Wurfkomanda. Lepa družina in bratovščina je to! Wurfkomanda, ki jo tvorijo nekdanji HJ-ovci in ki jo proti koroškim Slovencev hujskajo OeVP in šovinistični elementi je tako rešila kočljivo situacijo, v katero je na tem „zborovanju na prostem“ zažel govornik „Krščanske ljudske stranke“.

Iz tega vidimo, da se enotnost in mir na vasi ne dasta ustvariti, če volimo v državni zbor OeVP, temveč samo na ta način, da bo ljudstvo po vaseh in mestih obračunalo z OeVP in njenim priveskom „Krščansko ljudsko stranko“. Potem bo žele konec hujskanja, vaških preprirov in slabo donežnih fraz. Potem bo tudi v Zvabeku mir in sožitje na vasi.

Naj govorijo, kar hočejo, volili bomo to, kar nam vevata razum in pamet in to je Demokratična fronta delovnega ljudstva.

Šmihel nad Pliberkom. V noči od 22. na 23. septembra je v Šmihelu nad Pliberkom padlo nekaj strelcov. Kakor se je pozneje dognalo, so streljali po vasi neki belogardistični pobalini, ki so tega vajeni že iz Hitlerjeve dobe, ko so po svojih domačih vaseh v Jugoslaviji na ta način strašili in grozili svojim sovaščanom. Ni znano, komu so bili namenjeni strelji in se tudi ne ve, kako je prišlo do tega streljanja.

Znano pa je to, da se je v zadnjih štirih letih priteklo v bistriško občino okoli 20 takšnih belogardističnih pobalinov s svojim komandantom „Marijanom“, ki so iniciatorji raznih pretefov v Podjuni in katerih vazi segajo tudi do žtebenske Wurfkomande. Ti pobalini so že večkrat motili slovenske prireditve v Šmihelu. Omenjeni večer se je ta družina zbrala v gostilni Leitgeb v Šmihelu in ko je v pozni noči zapustila gostilno so padli strelji, nakar sta nekaj časa pozneje bila aretirana „Tonč“ in „Drago“ in dejana pod ključ. Nadaljnja preiskava je tudi dognala, da je imel „komandant Marijan“ 2 pištoli in da ime, pod katerim nastopa, nikakor ni njegovo pravo ime in da ima vse osebne izkaznice potvorne.

Danes pred volitvami visijo okoli plakati, ki se med drugim zavzemajo „za mir v deželi“ in ki imajo posebnega agitatorja v pribeglem belogardističnem kaplanu Zaletelu. Njegovi sovrstniki pa v mirni noči streljajo po vasi in ogrožajo varnost domačega prebivalstva. Mi odgovarjamo, da bo mir v deželi šele, ko bo onemogočeno delo vsem fašističnim pribežancem in OeVP-jevskim hujskačem ter slepilcem, ki v vodstvu „Krščanske ljudske stranke“ govorijo za „mir“. Ta „gospoda“ ve, da bo imela najlepši mir, če se bo ljudstvo med seboj prepiralo in zato pridiga sedaj, „mir sovražstva in prekletstva“, kar pa je v popolnem nasprotju s krščanskimi načeli, ki si jih nadeva kot svoja načela.

Slovensko ljudstvo pa bo na vse to odgovorilo s tem, da bo 9. oktobra glasovalo za Demokratično fronto delovnega ljudstva in si tako zagotovilo mir in sožitje na vasi.

Podsinja ves. Zadnjo nedeljo je umrl bivši izseljenec Tomaž Weis. Vsi, ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v trajnem spominu, bil je mož, ki je vse svoje življenje ostal zvest svojemu tlačnemu narodu. Zaostalim naše iskreno sožalje.

Pridite v nedeljo, dne 2. oktobra 1949 vsi v Hodiše, kjer bodo brnčani gostovali z opereto

„MIKLOVA ZALA“

Nastopili bodo tudi pevci iz Podgore pri GORICI.

SPD „Zvezda“

MISLI NA ROMARSKI POTI

Ko sem bil še otrok, sta mi davno umrli ded in babica pripovedovala o Svetih Višarjah. Babica je znala tako slikovito pripovedovati, da sem v mislih že hodil po skalnati poti, ki se vije po strmih pobočjih in gledal v globoke doline pred seboj ter videl pred seboj kamne, ki rasejo. Za vse na svetu bi rad enkrat videl te čudne rastline, ki si jih nisem mogel predstavljati, a vendar je moja otroška fantazija verjela pripovedkam stare babice — na Višarjah rasejo kamni.

Mislil sem na ta otroška leta, ko sem romal na „presveto planino“, kakor prepeva o njej pesem, in se spomnil babice, ki že mirno počiva nekje pod črno zemljo v nemški tujini. Zbudile so se sanje minulih dni in zatopljen v svoje misli sem se gredoč vedno spet spotikal ob kamnih, ki so ležali na poti. Mislil sem na babico in njene čudovite pripovedke. Nisem več verjel, da bi videl rastočih kamnov, vendar se mi je vedno zazdelo, če sem se hipoma ozrl preko ozkih in globokih dolin na bližnje in daljnje gorovje, da se majejo skalnate glave vseh tisočev sivobelih vrhov in da pozdravljajo sveto goro in mrmljajoče romarje kot gigantske neumrljive rastline te skope in vendar tako krasne narave.

Pozabil sem, da hodim v romarski povorki; misli so zašle v zgodovino in začel sem jalovo računanje, koliko pobožnih vernikov se je že vzpenjalo po tej strmini, da si iščejo pomoči in se napolnijo z novim upanjem pri sveti materi; da dosežejo spravo in bratstvo vseh ljudi pred obličjem Marijine podobe. Saj so se znašli na tem potu ljudje vseh jezikov in narodnosti, vsi istih misli in navdahnjeni z istimi željami, živeti v ljubezni do svojega bližnjega in s pravičnim ravnanjem uspeti do sreče življenja.

O, če bi imel ta kraj svojo moč tudi drugod, če bi vse poštene misli teh obteženih potnikov, ki so že preromali pobočja te gore, tudi rodile zaželjene sadove! Če bi prodrle tudi do onih, ki jim je ljubezen do bližnjega le na ustih in stremijo le za svoj srečo, ki so jo pripravljani zidati tudi na krivici in v škodo neizmerne števila trpinov in na grobovih in krvi nešteti milijonov.

Spomnil sem se prve svetovne vojne, v kateri so prelivali svojo kri nedolžne žrtve ravno okoli teh Višarj in so se ubijali med seboj ljudje, ki so se morda pred nedavnim še srečavali na romarski poti ljubezni in sprave; in vse to ne za blagor in srečo svojih družin, ki so trepetala za življenje svojih očetov, bratov in sinov, temveč za koristi pohlepnih krvolokov, ki so nosili na svojih ustih besedo o ljubezni do bližnjega in do Boga.

Nekam čudno se mi je zazdelo ob teh mislih, da bi se najrajši obrnil in šel nazaj, tako prazno in brezpomembno mi je zaenkrat postalo to polglasno mrmljanje pobožnih molitev, ki so monotonno prihajale iz ust utrujenih romarjev, potujočih na sveto mesto sprave, ljubezni in bratoljublja.

Vendar sem šel dalje. Pot je bila

strma in težka. Težke misli so mi tudi blodile v glavi. Premišljal sem o pravici in krivicah in našel sem mnogo več zadnjih. Ko sem se ozrl po pusti in samotni pokrajini in zazrl v daljavi okorno poslopje Višarske cerkve, mi je stopil pred oči Matija Majar-Ziljski, veliki slovenski narodni buditelj. Videl sem ga pred seboj, mašnika, ki je stal pri olfarju in strmel skozi visoka okna proti svoji domovini Koroški, iz katere je bil pregnan samo zaradi tega, ker je preveč ljubil svoj narod. Mati ljubezniva na Višarjah, samota in odljudnost te od vsega sveta zapuščene gore in skoraj nepremostljiva oddaljenost od svojih slovenskih rojakov na Koroškem naj bi ga spokorila grehov, ki jih je storil za blagor svojega teptanega ljudstva.

Spomnil sem se, da sem bral nekdanje neke listine, ki so pričale o tem, da je Matija Majar, kaplan v Žabnici, želel nazaj na Koroško v Celovec, da bi tamkaj brezplačno poučeval slovenščino na tamkajšnji gimnaziji. Ali „Visoko prosvetno ministrstvo“ in „Visoki knezoškofijski ordinariat“ sta to nesebično prošnjo odbila, ker je bil prosilec „preživahne vnetosti za slovanstvo“.

Ko sem primerjal te dogodke pred sto leti in dogajanja, ki smo jim danes priča, nisem našel razlike. V spomin so mi prišli 15. april 1946,

lovske streljanje v Borovljah, 10. oktober 1948 in še mnogo več žalostnih dejstev, ki so v posmeh pravici in nepristranski dostojnosti cerkvenih oblasti.

Potrt sem šel dalje in si stavil vprašanje, če nam Slovencem ne bo odmerjen tudi v nebesih samo prostor, ki ga ne bo preveč obsevala nebeška milost.

Ugibal sem dalje; vedno znova so mi krožile misli okoli vere in pravičnosti. Zaradi obeh sem bil na poti. Vendar sem čutil v sebi nekak gnus, ko sem pomislil, da sta ta dva pojma na svetu tolikokrat le v posmeh svoji lastni dostojnosti in da žalijo to dejstvo ravno oni, ki ji pojejo največjo slavo jo v besedah najvišje povzdigujejo.

Ko sem živel po krivici v daljni tujini, ko sem videl, kako neizmerno kruto so teptali človeške pravice, ubijali na milijone nedolžnih ljudi in jih sežigali v krematorijih samo zato, ker niso hoteli spoštovati krivice in ker niso hoteli zatajiti, kar jim je verno telo v sreih, — tedaj sem upal, ja trdno veroval, da bodo zagovorniki pravice na svetu prekleli zločin, storjen nad milijoni nedolžnih žrtev. Ali vsa trpeča zemlja je zaman čakala: kakor črni grobovi ubitih žrtev tega nebovpijočega zločina nad človeštvom je molčala fanfara pravice. Kako drugače je da-

nes. Fanfara, ki je molčala v najgrozovitejšem obdobju človeške zgodovine, je povzdignila danes svoj glas, da bi preklela milijone, ki se obteženi in razžaljeni, ponižani in zasramovani bore za pravičnost.

Pretreslo me je, ko sem se zavedal, da morda ni več daleč dan, ko bodo prekleli tudi naš narod samo zato, ker noče umreti, ker se hoče otresti tlačanskega jarma...

Ozrl sem se po nepregledni kačji romarjev, ki se je vila proti višini. — Vsi moji rojaki, sklonjeni pod težo stoletne krivice in z hrepenečo željo v prsih, da bi bili enkrat svobodni in nikdar več sužnji. Vsi ti naj bi bili prekleli ali pa naj bi pod silo vesti zatajili, kar jim globoko žari v sreih in jih spodbuja k dejanjem za blagor trpečega naroda.

Bridkost in žalost sta zavladali v meni in le težko sem se zbral v molitvi. Vsa moja notranost je bila en sam boj za spoznanje. In priboril sem se do spoznanja, da tako grozovito še nihče ni poskušal izrabljati verska čustva: podzavestno mi je vraslo moje trdno prepričanje, to ne more biti božja volja. Bog ne more biti tako krivičen, krivični so samo ljudje.

Še dolgo me niso zapustile te misli, ki so me spremljale vso to dolgo pot po kamniti strmini. Ostale mi bodo tudi nedeljiv del doživljanja, ki me bodo trajno spominjale na to romanje k Materi božji na Svete Višarje.

Brezposelnost - ali je neizogibna?

Na novem trgu v Celovcu se pred par dnevi srečata dva delavca — Slovenec in Avstrijec. Oba tepe usoda, oba sta brezposelna, brez zaslužka in že ne vesta, kako bi vsaj za silo preživela svoji mnogoštevilni družini. Malenkostna podpora, ki jo prejmeta kot brezposelna, zdaleka ne zadostuje niti za človeka vredno življenje ene osebe, kaj šele za vzdrževanje osemčlanske družine.

„Pozdravljen prijatelj! Kako ti kaj gre?“ vpraša Slovenec Avstrijca in krepko si stisneta roke.

„Kako mi gre, vprašaj? Arbeitslos sem“, mu odgovori Avstrijec, ki je še do nedavnega delal v tovarni za papir.

„Kaj, tudi ti hodiš žigosat, tudi tebe so odpustili in postavili na cesto“, se začudi Slovenec, ki ga je neko gradbeno podjetje vsled pomanjkanja cementa odpustilo.

„Da, tudi jaz in z mano vred mnogo drugih. Naša tovarna ne more več prodati papirja, no, in saj veš, kaj se zgodi če podjetje ne more vnovčiti svojega blaga. Gospoda — direktorji, delničarji itd. — ostanejo pri koritu in se še nadalje dobro imajo, delavec pa hajd na cesto, „žigosat“ in nihče se ne zanima zate, nihče te ne pogleda in nikogar ne skrbi, kako se boš preživel, kako boš vzdržal svojo družino s tistimi par groši, ki ti jih „velikodušno“ in „blagohotno“ dajo kot „podporo“. Da, taka je naša usoda!“

Oba se zamislita. In njihovih misli ni težko uganiti: kako dolgo bo-

mo delavci še izpostavljeni na milost in nemilost izkoriščevalski gospodi, kdaj bomo tudi mi lahko živeli človeka vredno življenje, kdaj bo prišel čas, ko nas tovarnarji in podjetniki ne bodo po mili volji odpuščali in metali na cesto...

Prvi je prekinil molk Slovenec in dejal:

„Kaj praviš, prijatelj, ali ni poti iz tega neznoznega položaja? Ali ne bi bila možna kompenzacija? Na primer, da bi Avstrija izvažala v Jugoslavijo papir, Jugoslavija pa v zamenjavo dobavljala Avstriji cement. In ne bi bilo brezposelnosti. Kaj praviš na to? Ali je mogoče?“

Pa pristopi tretji, ki je stal v bližini in budno sledil njihovemu pogovoru.

„Ja prijatelja, to pa ni mogoče“, pravi in se bridko nasmeje.

„Zakaj to ne bi bilo mogoče?“ se z začudenjem oglasita oba hkrati.

„Mar Karavanke ovirajo in onemogočajo trgovske stike z Jugoslavijo?“ pripomni Avstrijec.

„O, ne, Karavanke za to niso prav nobena ovira“, nadaljuje tretji. „Velika in sicer zelo velika ovira za trgovanje z Jugoslavijo pa je OeVP-jevske ministrstvo za trgovino, ki se očitno boji, da cement, ki bi ga dobili iz Jugoslavije, ne bi smrdel po ljudski demokraciji, ki se je odgovorni politiki v Avstriji tako strahovito boje, ker potem ne bi mogli več živeti na račun naših žuljev, na račun trudapolnega in napornega dela delovnih ljudi. Zato nočejo navezati trgovskih stikov z Jugoslavijo in drugimi ljudskimi demokracijami, od koder bi dobivali blago poceni in pod ugodnimi pogoji. Mnogo rajši prodajajo sebe in ljudstvo, ki jim je pred štirimi leti zaupalo svoje glasove, zapadnim imperialistom in se pridružujejo tako imenovanemu „Marshallovemu planu“, ki je povzročil v Avstriji brezposelnost, pomanjkanje in bedo delovnega ljudstva. Tako izgleda stvar v resnici, prijatelj, samo da se mnogi od nas tega še ne zavedajo. In ravno tem našim tovarišem, ki še nasedajo protiljudski gospodi v OeVP in izdajalskim in protiljudskim voditeljem v SPÖ, ki so verni zagovorniki „Marshallovega plana“ in soodgovorni nad obupnim položajem delavstva in delovnih ljudi sploh, moramo povedati resnico in jim odpreti oči, da

bodo tudi oni spregledali in spoznali, kam pelje pot današnjih avstrijskih politikov, da pelje navzdol, v revščino, bedo in pomanjkanje.“

„Resnico govoriš, prijatelj,“ mu pritrdita oba.

„In mi delavci“, nadaljuje tretji, „ali se bomo še nadalje medsebojno prepirali in drug v drugem videli sovražnika in nasprotnika, pri tem pa prezrli našega resničnega sovražnika, ki je kriv vse naše bede in našega skorajda nečloveškega življenja? Ne, to bi bila naša največja in neodpušljiva napaka. Združiti se moramo vsi delovni ljudje in enotni in strnjeni nastopiti proti tistim, ki nas izkoriščajo in živijo od naših žuljev in našega znoja. Le tako bomo spremenili naš sedanji položaj in si ustvarili pogoje na boljše bodočnost.“

„Tako je, prav si povedal“, živahno pritrdi Slovenec in Avstrijec se pridruži njegovemu mnenju. „Ustari moramo enotnost, ker to je pogoj za uspeh naše borbe za lepše in pravičnejše življenje. Zato 9. oktobra svojih glasov ne bomo dali ne OeVP in ne SPOe, ki sta si kot dva brata in se radujeta nad našo neenotnostjo in razcepljenostjo ter vlečeta iz tega dobičke, temveč stranki, ki ni stranka gospode, podjetnikov, veleindustrialcev, bankirjev, ki ni stranka izkoriščevalcev delovnega človeka, marveč stranka malih in preprostih ljudi, stranka delavcev, nameščencev, kmetov, ki je stranka izkoriščanih in se resnično bori za njihove pravice — to je Demokratska fronta delovnega ljudstva. Njej in samo njej lahko mirne duše zapramo svoje glasove in le ona je jamstvo naše boljše bodočnosti.“

„Prav imaš“, hkrati pritrdita ostala dva, z njima vred pa precejšnjo skupino drugih delavcev, ki so se medtem zbrali okrog razgovarjajoče se trojice. „9. oktobra bomo vsi delavci volili Demokratsko fronto delovnega ljudstva in nobene druge stranke, ki nas vse samo varajo. Pa ne samo mi, tudi našim ostalim tovarišem bomo povedali: Volite Demokratsko fronto delovnega ljudstva, ki se bori za pravice in boljše življenjske pogoje vseh delovnih ljudi ne glede na spol, poklic, poreklo ali narodnost, in za njihovo strnjeno in enotno v borbi proti izkoriščevalcem delovnega ljudstva.“

Kakor zapiha veter od zgoraj

(Nadaljevanje z 2. strani)
sove OeVP-ju, stranki, ki se z največjo zagrizenostjo bori ravno proti koristim tega naroda. „Narodni svet z „narodnim“ programom ne more nastopati z geslom: Kdor hoče narodu dobro, kdor se zaveda, da je narod ogrožen, ta naj da svoj glas OeVP-ju.

Zato se je pojavila „Krščanska ljudska stranka“. Zato, da bi se lažje izognila klicu našega ljudstva, ki zahteva enotnost in skupnost, se je iz narodnega programa presedlalo na krščanski program. Zato, da bi se lažje dalo glasove OeVP-ju, se je proglasilo, da ni slovenski narod tisti, ki je ogrožen, ampak da je kr-

ščanska vera ogrožena. Kakšen cinizem, kakšna porogljivost! Ne slovenski narod na Koroškem, ampak krščanstvo je v krščanski Avstriji, kjer je na krmilu krščanska OeVP, ogroženo.

In končno ravno zato piše „Naš tednik“: „... Dovolj je bilo narodnih fraz... mi moramo tja, kjer se deli pravica...“

Zaradi tega naj koroški Slovenec pljune na svojo preteklost, na svoje trpljenje in žrtve, na svojo bodočo usodo in naj voli v deželni zbor „Krščansko ljudsko stranko“, za državni zbor „Oesterreichische Volkspartei“.